

Zbiranje volne in kavčuka

od strani vojnookrbovalnega urada.

Dan na dan slišimo obćudovanja vredne čine naših armad.

Sovražnik se trudi, da bi nas gospodarsko uničil, toda kakor se borijo naše vojske na bojiščih, tako se borimo mi za blaginjo domovine in za potrebnost naših junakov.

Naše pridne vojščake, ki doprinašajo čudne čine, je treba opremiti s stoplim spodnjim oblačilom!

Toda tuzemsko proizvajanje ne zadošča in dovoz nam je prekinjen.

Rabimo volno, odpadke blaga, bombaževinasto blago, platno in prejo, da se iz tega napravi novo blago. Razven tega rabi armada vsake vrste kavčuk.

V katerem gospodarstvu bi ne bilo v kakem kotu ali na podstrešju pogrešljivih oblačil in perila, volnine, nogavic, rut, nepotrebne ali obrabljenega kavčukovega (gumijevega) predmeta itd.

Pripravite se za volneni in kavčukovi teden! (27. september do 2. oktobra 1915).

Nikdo se naj ne izključi.

V palači in koči, v stolnici in na vasi se nahaja volneno blago, stara tkanina in odpadki blaga.

Železni čas zahteva, da si vsak svojo domaćijo v tem oziru ogleda.

Po pripravljeni material bodo prišli med tednom za nabiranje volne in kavčuka učenci v sredo, dne 29. septembra in v soboto, dne 2. oktobra 1915.

V interesu zadeve je ležeče, da je volneno blago, ki se ga odda nabirateljem, dobro zavito.

Posamezne pošiljave in darila sprejema tudi vojnookrbovalni urad, Dunaj, IX. Berggasse 16.

Fem. Puhallo.

V naših uradnih poročilih se čuje večkrat ime avstrijskega vojskovodje v Galiciji, feldcajg-mojstra Puhallo pl. Brlog, ki je tudi

F. Z. M. P. Puhallo v. Brlog

v zadnjem času tako uspešno s ofenzivo pričel. Prinašamo danes njegovo sliko.

Poljska — puščava.

Kako so spremenili bežočih Rusi vso Poljsko v puščavo, izve se iz članka laškega poročevalca Ferri-Pisani, ki ga je objavil pred kratkim v turinski "Stampi". Tam čitamo:

"Na vozovih, k nogam, tožeči, cele živinske črede pred seboj vodeči, prihajali so begunci. Leteli so, leteli polni groze, in strah jih je spremljal. Izvedelo se je, da je ruska armada pri svojem umikanju vse uničila, vse požgala, iz vse dežele v puščavo napravila. General Smyrnow dal je povelje, da se mora 300 verstov okoli Varšave vse zemlji enako napraviti. To se mu je zdelo še edino sredstvo, bliskovito korakanje sovražnih (naših in nemških) armad zadržati. Te armade so prave armade duhov, ki so grozne gibčnosti, ki hipoma ob Sanu izginejo in se dva dni pozneje v Kurlandu pojavijo, diabolčne ar-

made, v katerih so Avstrijci danes kot Prusi, Bavarci pa jutri kot honved preoblečeni. In ker je izšlo grozno povelje, delovali so telefoni, poročevalci so bežali sem in tja, na konjih, na motornih kolesih, generalštabni oficirji v avtomobilih. Ogenj! Ogenj povsod! Ogenj v lesenih kočah, ogenj v gradovih, ogenj v gozdovih, ogenj na travnikih in pašah, ogenj na kamenju, ako bi bilo to mogoče.

Poljska zemlja je izpoznala že preje uničujoče katastrofe te vrste; čez njo šle so vojne in revolucije. Ali vse to je bila otročja igrača napram temu, kar se zdaj godi. Danes naj vse izgine, vse brez izjeme! Žaloigra dosegla je svoj višek. Kmetu so rekli: "Zažgi tvojo hišo!" in kmet je moral z lastno roko svoje domovje požgati. Delavcu so rekli: "Uniči tvojo delavnico!", in uničil jo je. Vsem so rekli: "Zasujte vodnjake, podrite gozdove, razrušite ceste, uničite žetev!" In zasuli so vodnjake, podrli gozdove, razrušili ceste in uničili žetve; ničesar ni ostalo. Krasne plemenitaške hiše s svojimi spomini na slavno preteklost, stari gradovi, ki so stoletjem kljubovali, padli so ravno tako v razvaline in pepel, kakor revna kočica vaškega pastirja. Staro pohištvo, slike pradedov, dragocene preproge, vsa zgodovina celega ljudstva postala je rop plamenov.

In to še ni bilo vse! Poklicalo se je ljudi brez prenočišča skupaj in se jim je zapovedalo: "Zdaj pa razbite svojo cerkev!" Kmetje so padli na kolena in jokali: "Tega ne! Tega ne moremo storiti!" Uresničilo se je posebne oddelke za požiganje; izlilo se je petrolej, prineslo dinamit in patrone; svetilniki na steklenih oknih šli so v kosce, zvonovi zabrenčali so doli, sveta devica in otrok Jezus bila sta razbita, tramovje padlo je v pepel. To je bil konec!"

Izpred sodišča.

Na Dunaju bil je obsojen armadni liferant Adolf Neuron na 15 let težke ječe; prodajal je vojni upravi take čevlje, da so po dvanajstvi rabi v kose razpadle. Takih sleparjev je še mnogo in treba bi jih bilo vedno tako strogo kaznovati. Kajti kdor izrablja domovino za napolnjenje svojega odušnega žepa, ta pač ne zasluži drugega nego — štrik za vrat!

Na 15 let pomiloščen.

Kitzbühel, 4. septembra. Vojaški preki sod, takšno v Kitzbühelu, obdržal je dne 31. avgusta v dvorani c. k. okrajne sodnije prekosodno razpravo proti Francu Rešija, rojenemu l. 1882 v Sv. Urbanu pri Celovcu, katoliškemu, samskemu, 4 krat predkaznovanemu delavcu zaradi zločina žaljenja Veličanstva in motenja javnega miru. Dne 1. septembra se je razglasilo razsodbo; obtoženec je bil obsojen na smrt potom ustreljenja, katero kaznen pa se je spremenilo milostnim potom v težko ječo 15 let.

Dve smrtni obsodbi.

Gradec, 6. septembra. Sodnija c. in kr. vojaškega poveljstva Gradec (armadna skupina) naznanja: Viktor Hammer in Raimund Eicher, infanterijskega regimenta št. 27 iz Gradca, bila sta s sodbo z dne 4. septembra 1915 zaradi zločina dezertacije na smrt potom ustreljenja obsojena, ker je prvi svojo marš-kompanijo kratko pred odpotovanjem na bojišče, drugi pa svoj oddelek na bojišču zapustil. Njegova ekscelencija, pristojni komandant je to sodbo potrdil. Smrtna sodba bila je dne 6. septembra ob 7. uri zjutraj izvršena.

NESTLE-JEVA MOKA ZA OTROKE

najboljša hrana za dojenčke, otroke, rekonvalescente po želodčnih in črevesnih boleznih se vedno dobi.

Poskusna doza in podučna zdravniška brošura o oskrbi otrok zastoj po Nestle's Kindermehl-Gesellschaft, Dunaj I., Biberstrasse 49 a. 365/1

Razno.

Josef Baumann †.

Iz Peklja pri Poličanah prihaja tužna vest, da je umrl gostilničar in posestnik g. Jo. Baumann v 59. letu svoje starosti. Pokojnik bil je dolga leta župan domače občine, član okrajnega zastopa itd. Bil je eden najpriljubnejših in najbolj spoštovanih mož na spodnjem Štajerskem. Poštenjak od pete do glave, dober gospodar in poštenjavni delavec za javnost te zvesti sin štajerske domovine, je padel z njim v prerani grob. Tudi naša stranka izgubi s pokojnikom enega najboljših zaupnikov in sodelavcev za napredno štajersko stvar. En sin pokojnika stoji v vojni, drugi pa se nahaja v ruskem vjetništvu. Izražamo težko prizadetost družini naše prisrčno sožalje. Pokojniku pa bodemo ohranili zvesti spomin iz hvaležnega srca. Bodi mu domača štajerska zemljica, ki jo je tako ljubil, lahka!

Cenjeni naročniki! Prosimo, da naj vsakdo svojo zaostalo naročnino poravnava, ker nam ni mogoče, vsakemu posebej pisati. — Uprava „Štajerca“.

Draginja postala je v zadnjem času zopet občutnejša. In vsak trezno misleči človek mora priznati, da to ni naravno, da ni potrebno. Mi smo bili, odkar naš list izhaja, odkritosrčni zagovorniki kmetijskega ljudstva, katerega smo z vsemi sredstvi in z vso brezobzirnostjo branili pred njegovimi oderuhi ter izkoriščevalci. Kdo zamore to tajiti? Kdo zamore „Štajerca“ očitati, da ni zagovornik kmeta? Obenem in istotako krepko smo se seveda vedno zavzemali za delavce in za obrtnike, ki pač z istim znojnim čelom služijo svoj vsakdanji kruh. Tako je bilo torej naše stališče v času miru in tako je tedaj v vojnem času. Pri temu smo vedno odklanjali vsako grdo hinavščino in smo naglašali eno načelo: Kmet ne more živeti brez mesta in mesto ne brez kmeta; eden je od drugega odvisen. Naši odjemalci, — in imamo jih več kakor vsi drugi slovensko pisani listi! — so vedno izjavili, da je to stališče pravilno in da se zamore le na taki podlagi redno gospodarsko življenje razvijati. Zdaj imamo že več kot eno leto naravnost grozovito svetovno vojno. Samoumevno je, da ima ta vojna hude posledice tudi v gospodarskem oziru. Med te posledice pade v prvi vrsti draginja. V mestu, pri trgovcu, pri mesarju, peku, kramarju, v krčmi in povsod drugod se je vse podražilo. Popolnoma samoumevno je, da je tudi kmet svojim pridelkom kolikor mogoče cene povišal. On mora dražje plačevati, zato hoče tudi dražje prodajati. To je pravzaprav vse v redu. Ali — in zdaj pridemo do besed, ki veljajo vsem slojem prebivalstva! — na krivični način pretirati se ne sme! Ako trgovec, kramar, krčmar proti postavi svoje blago podraži, potem se ga naj naznani in izroči sodniji! Isto kazni zasluži pa tudi kmet, ki svoje pridelke nakrat na odušsko visoko stopinjo cene spravlja. Brezvestno navijanje cen je v vsakem oziru grdo, nepatriotično, hudobno, pa tudi v vsakem slučaju strogo prepovedano. To načelo je treba enkrat vsem poštenim ljudem raztolmačiti. Gotova stvar je, da so danes življenska sredstva za 50, 100, 150, 200 in tudi 300 procentov dražja nego v času miru. Kako naj človek živi, ki ima danes isti zaslužek kakor pred vojno? Kako naj družine v vojni stoječih vojakov živijo? Vse to treba premisliti in treba je v svojem srcu neko pošteno nepristranost gojiti. Denar, ki ga kdo danes v tej krvavi vojni z brezvestnim oderuštvo v svoj žep stlači, mu ne bode nikdar teknil! Na tem denarju visi prokletstvo bednih družin, prokletstvo domovine, ki se bori s toliko sovražnikom in ki zamore le tedaj zmagati, ako bomo tudi doma gospodarsko bedo na tla zbili! Zdelo se nam je po-

trebno to povedati, ker velja enakomerno za meščanske kakor za kmetijske sloje. In pošteti naši prijatelji nas bodejo razumeli ter nam pritrčili!

Ne prodajajte vso živino! Odkar so se pričeli zadnji vojaški nabori od 42—50-letnih mož, pričeli so nekateri kmetje na naravnost brez miselnosti na svojo živino prodajati. Vse prodajo kar imajo, — kakor da bi jim res že sovražniki kočo nad glavo zažgali! Celo brejo živad prodajajo in jo seveda pri današnjih cenah tudi prav lahko oddajajo. Nato pa ne mislijo, da se tako živinorejo za dolga leta uničuje in oškoduje. Bodite torej pri prodajanju živine previdni in ne pustite se vsled morebitnih visokih cen zapeljati. Vsaka lahkomeiselnost se bode sama ob sebi kaznovala; kajti kmet ima tudi bodočnost, ne samo sedanjost!

Bolnišnico „Rdečega križa“ v Ptuj obiskal je mariborski knezoškof in si natančno ogledal ta vzorni zavod. Kakor vsi dosedanja obiskovalci, med njimi nadvojvoda Franc Salvator in štajerski namestnik grof Clary, izrazil je tudi premisljeni knezoškof voditeljici bolnišnice, gospe An. pl. Netoliczka, ter ostalim prostovoljnim pomočnicam in pomočnikom na laskavi način svoje zadoščenje. Bolniki so v tako vselem razpoloženju in izgledajo tako dobro, da je že iz tega vzorna oskrba v tej bolnišnici razvidna. Knezoškof je na jako ljubeznjivi način govoril z vsakim posameznim ranjenim vojakom in je konečno voditeljici bolnišnice v prid vojakov podaril svoto 100 kron.

Perutnino izvažati je v zmislu oblastvene odredbe strogo prepovedano. Perutnine se sme torej le na domačih sejmiščih prodajati. Opozarjamo na to kmetovalce, da bi ne bil kdo vsled svoje nevednosti kaznovan.

Brezvestni hujškači okoli Ptuja, pa tudi okoli drugih mest, pričeli so zdaj nevedne ljudi šunati, da naj ne prinašajo svojih pridelkov na mestno sejmišče. To je tako podlo ravnanje, da ga je poštenemu človeku prav težko pravilno označiti. Po navadi so ti hujškači ljudje, ki hočejo sami po ceni kupiti in drago prodajati, tako, da sta od njih producent kakor konzument oškodovana. Navadno špekulantovstvo tiči za to gonjo. Oblast je odiraškim prekupčevalcem malo na prste stopila in zato si hočejo zdaj na ta zviti način pomagati. Na mestnem sejmišču kmeta nikdo noče odirati; kmet bode dobil za svoje blago toliko, kolikor je vredno, in še več. Laž je tudi, da se poštene kmete s policijo preganja in jim blago jemlje. Le odirube, ki zahtevajo za svoje blago trikrat toliko, kakor je vredno, se opozarja na cesarsko postavbo. Prosimo torej kmetovalce, da naj se ne pustijo zapeljati od teh hujškačev. Prinesejo naj svoje blago v mesto in naj zahtevajo pošteno ceno za nj. Kajti prišli bodejo tudi časi miru, ko bode vsakdo rad svoje blago prodal. In ako bi vsled takih hujškarij po mestih res življenskih sredstev zmanjkalo, potem bi ravno vojaška oblast — mi smo v etapnem okrožju — primerne korake storila, da se potrebna življenska sredstva rekvirira, oziroma da se z drugimi odredbami takim posledicam brezvestne gonje špekulantov konec napravi!

Častni dan mariborskega deželno-brambenega inf. regimenta št. 26. Dne 26. avgusta praznoval je mariborski dež. brambeni inf. regiment št. 26 v svojem sedanjem bivališču obletnico bitke pri Zukuwu. Regiment je imel vojno mašo, h kateri je bil povabljen tudi divizionar. Vojni kurat Pinter imel je prečesljivi nagovor, v katerem je poročal, kakšne čine je regiment v tem vojnem letu storil. Po maši pustil je divizionar 11. kompanijo in pijonirski oddelek regimenta pred fronto stopiti, da se jim posebno zahvali, ker so s svojim energičnim nastopom dne 8. avgusta padec mostiča pri Csernelici omogočili. Divizionar je imel sledeči nagovor: „Vojaki! 11. kompanija izvršila je slavni čin! Pod vodstvom svojega hrabrega poveljnika oberlajntanta Rakusa je kot prva vsilila akcijo sovražne žične obrambe. Kot prva kompanija v celem tretjem koru je nekaj izvršila, kar se doslej ni smatralo za mogoče. Potem je prostor, ki si ga je

pridobila, držala in ga ni več izpustila. Hočem tudi današnji dan v to porabiti, da se zahvalim hrabrim pijonirjem regimenta, ki so z razstrelbo žičnih obramb napredovanje 11. kompanije omogočili in mnogo k temu junškemu činu pripomogli. Postaviti jih hočem kot vzor za vse druge. Prepričan sem, da bodejo kompanije in oddelki strojnih pušk regimenta, ako stopi prednje kakšna naloga, jo ravno tako izpolnili. To, vojaki, mi obljubite z istim klicem, s katerim bodedo sovražnika naskočili: „Trikratni hura!“ — Po tem slavlju defilirali je regiment pod komando g. majorja Hausnerja, ki je na dopustu se nahajajočega regimentnega poveljnika obersta Schinnerja zastopal, pred divizionarjem. — Ponosni smo lahko na hrabre sinove zelene naše spodnještajerske domovine!

Hrabri Velikovčani. V Velikovu (Völkermarkt) vršila se je dne 29. p. m. slavnost, s katero se je častilo nekaj domačih junakov. Odlikovani so bili: kadet Jos. Schiest, učitelj v Velikovu, ki je bil na severnem in na italijanskem bojišču ranjen, s srebrno medaljo 1. razreda; infanterist Jos. Jernej, ki je šel kot realec prostovoljno v vojno in je bil dvakrat v Karpatih težko ranjen, s srebrno medaljo 1. razreda; gefreiter Janez Tschori, sin kolarskega mojstra, ki je v kljub dveh ran na italijanskem bojišču proti močnejšemu sovražnemu oddelku hrabro vzdržal, istotako s srebrno medaljo 1. razreda. Govornik dvorni svetnik pl. Mayerhofer omenil je tudi še druge domače odlikovance in sicer: veroučitelja Antona Allmerja, vojnega kurata 27. inf. polka, ki je stal celo leto v vojni, bil je odlikovan z duhovniškim zaslužnim križcem 2. razreda, s „Signum laudis“ in z vojaškim zaslužnim križcem 3. razreda; ta junak leži zdaj težko bolan v neki ogrski bolnišnici; nadaljnega štabnega feldvebla Grafu, ki je bil na galiskem bojišču odlikovan z malo in veliko srebrno ter z zlato hrabrostno medaljo; žal da je tega vlegla junaka sovražna granata ubila; z zlato hrabrostno medaljo je bil tudi odlikovan jermenar Karl Jernej, s „Signum laudis“ oberlajtnant Julius Ringl, ki se je udeležil 17 bitk v Galiciji, s srebrno hrabrostno medaljo 1. razreda feldvebel Konrad Cech, uradnik v Velikovu, z malo srebrno medaljo korporal Georg Vaupeitisch, trgovski pomočnik. — Čestimo vsem tem vrlim koroškim junakom prav iz srca!

Umrli je v Ljubljani na vojni pridobljenih ranah infanterist Dominik Kramberger iz Ljutomerja.

Člani žetvenih komisij oproščeni črnovojniške službe. Političnim oblastvam se je naročilo, da se naj za črnovojne, ki so člani žetvenih komisij po občinah, izprosi oprostitev od črnovojniške službe. Ozira se naj pri tem le na tiste črnovojne, kateri so kot člani žetvenih komisij s svojim delovanjem res neobhodno potrebni, da se poljski pridelki v občini pravočasno spravijo pod streho. Prošnje za oprostitev se naj vlagajo naravnost pri poljedelskem ministarstvu.

Vpoklic letnika 1897. Čški listi javljajo: Kakor znano, mladeniči letnika 1897, ki so bili v mescu juniju spoznani za sposobne, dosedaj še niso poklicani pod orožje. Vojna uprava v tem oziru še ni nič definitivnega ukrenila. Po informacijah iz dobrodoščenega vira pa bo izšel začetkom meseca septembra razglas, ki bo oznanil, ali se sploh namerava ta letnik sedaj poklicati in naznaniti tudi dobo, v kateri se bo vpoklic najbrže izvršil.

Konec moratorija. Z 31. avgustom se je končal zakoniti odlog zasebnopravnih plačil. Za večino terjatev, namreč za pred 31. januarjem 1915 v plačilo dospelne, je odlog že pred tem terminom ugasnil. Ravno tako ta dan ugasne odlog za oni del terjatev, in zavarovalnina pogodb, ki že prej niso bile izvrzete. Tudi za terjatve pri kreditnih zavodih iz tekočega računa, blaginjskih listov in vložnih knjižic. Konec moratorija je neovržen dokaz o zdravih temeljih in odporni sili našega narodnega gospodarstva, ko je bilo v dobrem letu sreči vojne to mogoče doseči, dočim mora Francija še vedno držati celoten moratorij.

Prodaja poljedelskih in gozdarskih zemljišč. Vlada je s cesarsko odredbo z dne 9. avgusta

1915 omejila prodajo in razkosavanje poljedelskih in gozdarskih zemljišč. Od te odredbe so izključene na Sp. Štajerskem naslednje občine: Celje, Deutschlandsberg, Ivnik, Ormož, Leibnitz, Maribor, Mureck, Ptuj, Radgona, Brežice, Rogatec, Rogaska Slatina, Šoštanj, Laško, Vitanje, Slov. Bistrica in Slov. Gradec. V področju teh krajev se torej smejo posestva kakor dosedaj nemoteno prodajati. Mi pa svarimo: Ne prodajajte svojih posestev v vojnem času!

Lan in konoplja zaplenjena. Z naredbo poljedelskega in trgovskega ministerstva se je zaplenil letošnji pridelek lana in konoplje, ki se bo porabil za izdelavo olja. Vse pred to naredbo sklenjene kupčije so neveljavne, razun če se je blago oddalo, še predno je stopila ta naredba v veljavo. Moč je naredba zadobila z dnem razglasitve (dne 30. julija).

Mrliča v Ptuj uptonjenega sodarjevega sina Fiana a potegnili so pri dravskem otoku iz vode. Pokopali so nesrečnega mladeniča z mladeniško godbo na pokopališču v Hajdini.

Denar se je najdel v Ptuj pred „Štajerčev“ pisarno (Bismarckgasse). Svota ni velika, ali bržkone je last kakšne revnejše osebe. Kdor je denar izgubil, naj se oglasi pri ptujski policiji v rotovžu.

Sladkor. List čeških izdelovalcev sladkorja poroča, da moramo letos računati v obeh državah polovica na 1 milijon ton novega sladkorja. Ljudje, ki so hoteli zadnji čas nakupiti velike zaloge sladkorja, češ, da zmanjka, so lahko torej popolnoma pomirjeni.

Išče se Marijo Čepek iz Varislovc pri Ptuj. Pred okroglo 4 leti je odšla od svojega moža. Zdaj pa mra mož k vojakom. Ker ima posestvo in živino, ki bi jih rad zanesljivi roki izročil, prosi, da naj žena se zgasi in pride nazaj. Kdor kaj o njej ve, naj bode tako prijazna in to možu ali pa uradništvu „Štajerca“ naznani.

Dobava bencina. Ponovno se še uradno razglša, da je vojno ministerstvo odredilo, da se za kmečke stroje, male industrije in obrti dobi potrebni bencin, bencol itd., ako se napravi dobroutemeljena prošnja in sicer za kmetijske obrate, mlatilnice itd., na poljedelsko, za industrijo, mline in druge obrti pa na vojno ministerstvo. Rešitev prošnje se pospeši, ako se ji priloži uradno potrdilo o mesečni uporabi omenjenih tvarin in o potrebi obrata. Potrdilo naj izda obrtna nadzorovalna oblast ali občinski urad.

Opozarjamo kmete okoli Ptuja in drugih mest, da je strogo prepovedano, oddajati blago prekupčevalcem (Zwischenhändler). Tudi v mestu ne sme noben prekupčevalec, branjevec itd. pred 9. uro jutraj blaga nakupovati. Gotovi judovski in nejudovski špekulanti lovijo namreč v okolici mest kmete tako nesramno, kakor da bi šinter pse lovili. Tej protipostavni lumpariji mora biti konec! Pošteni kmetje nam bodejo gotovo pomagali, da se bode zatrla ta odiruška svojati, ki si kupiči bogastvo iz bede in lakote avstrijskega ljudstva. Kadar bodedo te parazite in vampirje zatrli, takrat bode bolje za kmeta in za kupce!

Krasni dokaz domovinske ljubezni. Vžitkar Johan Vidovič v Sabotincih pri Ptuj je potom župnijskega urada v Sv. Marku podelil „Rdečemu križu“ hranilnično knjižico za 1000 kron. To je pač izredno lepi dokaz prave domovinske ljubezni darovalca, kateremu gre vsa hvala in priznanje. Obenem je pa to tudi dokaz, da prizna tudi ljudstvo samo vzorno delovanje „Rdečega križa“ v Ptuj, ki vzdržuje tudi imenito zasebno bolnišnico.

V Ptuj se bode otvorilo dne 16. t. m. nemški „Studentenheim“ in nemški „Mädchenheim“. Sprejemne izkušnje za ptujsko gimnazijo se vršijo dne 16. t. m. Upati je, da se bode tudi za ostale šolske zavode kolikor mogoče redno šolsko leto začelo.

Za varstvo letošnjih pridelkov. Zasiguranje letošnje letine za aprovizacijo armade in ljudstva je poleg vojaških odredb izmed najvažnejših predpogojev za srečen izid sedanje vojske. V to svrbo pa je treba ne le, da se letina brezhibno spravi pod streho in potem žito pomelje, temveč tudi, da se zares svojemu namenu zagotovi in obvaruje zlasti pred požarom. V tem oziru je c. kr. notranje ministerstvo vnovič opozorilo politična okrajna oblastva na

potrebo primernih odredb, ki naj služijo v to, da se letina obvaruje uničenja ali zle poškodbe. Občinstvo pa je ponovno poučiti o veliki važnosti letošnjih pridelkov s pozivom, da naj jih skrbno varuje pred požari in hudobnimi naklami. Vsem in povsod je skrbeti za to, da se pravočasno prepreči in onemogoči kakršnokoli poškodovanje letošnjih pridelkov.

Komisijonarji vojnega zavoda za promet z žitom. Poroča se nam: Graška podružnica vojnega zavoda za promet z žitom naznanja, da se je imenovalo razven že objavljenih komisijonarjev še sledeče: v političnem okraju Brežice gosp. Martina Jug v Sv. Petru pri K. in g. Jožefa Druškovič v Kozjem; v političnem okraju Slov. Gradec pa g. Eduarda Draxler na Muti in g. Adolfa Orel v Šostanju.

Črne čevlje je vojno ministerstvo za vojake odpravilo. Nosilo se bode torej le rujavke čevlje.

Dezerter. Iz Radgone pobegnil je tržaški enoletni prostovoljec 97. inf. regimenta Viktor Trouve.

Otrok poparjen. Vsled neprevidnosti bila je enoletna Josepina Maierič v Mariboru od delavčeve žene Marije Petek z vrelim mlekom poparjena. Otrok se prepeljal v bolnišnico, kjer pa je kmalu nato umrl.

Umrli je v Ptuj g. sodnijski nadoficijant Alojz Toplak v 35. letu svoje starosti. N. p. v m.!

Lastno hišo zažgal. Iz Celja se poroča: Dne 30. p. m. izbruhnil je pri posestniku Jakoba Kandušer v Savi ogenj, ki je stanovalno hišo vpepelil. Kot požigalca zaprli so Kandušerja samega. Kandušer je pijanec in so ga hoteli pod kuratelo postaviti. Da bi dobil preje še zavarovalnino v znesku 1200 kron, zažgal je hišo. Misli je, da bode tudi hiša sosedga Gaberšeka zgorela, nad katerim se je hotel maščevati. Pa to so ljudje preprečili.

General infanterije Evgen baron Albori umrl. Kakor poroča kor. urad, umrl je na Dunaju bivši deželni šef v Bosni in Hercegovini, generalni inšpektor čet, general infanterije Evgen baron Albori.

Pravična izpmemba. Graški listi poročajo, da so na vojašnici v Schlaudern izpremenili napis. Doslej je bilo tam napisano: Regiment št. 28, kralj Viktor Emanuel III. italijanski. (To je namreč regiment iz Prage!) Sedaj so ta napis odstranili. Na njegovem mestu je z velikimi črkami napisano "Cesarja Franca Jožefa vojašnica". — Več o tej stvari z ozirom na cenzuro ne moremo pisati.

Ženski gefreiter. Pred kratkim se je z vojaškim vlakom iz Ogrskega pripeljala neka 25letna ženska v obleki vojaka. Lase je imela pod čepico. V Zidanem mostu so jo vstavili, preoblekli v žensko obleko ter oddali v občinski zapor, od koder so jo zopet nazaj na Ogrsko poslali. Rekla je, da je spremljevala svojega zaročenca in ker ni drugače mogla z vojaškim vlakom, se je preoblekla v vojaško obleko.

Dne 14. septembra v Golobinjeku**, okr. Kozje; v Judenburgu (z enoletno živino); v Ljutomeru*; pri Sv. Ani na Krempkeru** okr. Cmurak; v Ormožu (svinjski sejem); pri Št. Mibaleu nad Leobnom (sejem z mурopoljsko plamensko živino); pri Sv. Jakobu*, okr. Bruck; v Špitalu na Semeriku*, okr. Mürzzuschlag; v Petrovčah*, okr. Celje; v Vitanju*, okr. Konjice; v Köflachu*, okr. Voitsberg; pri Sv. Petru, okr. Oberwölz; v Gradcu (sejem s porabno živino).

Dne 15. septembra v Ivnicu**, v Zdo-lah**, okr. Brežice; pri Sv. Mihaelu nad Leobnom (sejem z žrebeti); v Arvežu (sejem z drobnico); pri Sv. Vidu**, okr. Lipnica; v Imenem (svinjski sejem), okr. Kozje; v Ptuj (svinjski sejem).

Dne 16. septembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Čermožšah*, okraj Rogatec; na Doberni**, okr. Celje; v Gradcu (klavni sejem).

Dne 17. septembra v Kapelah**, okr. Brežice; v Rogatu (svinjski sejem); v Nenbergu*, okr. Mürzzuschlag; v Gradcu (sejem s klavno živino).

Dne 18. septembra v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 20. septembra pri Sr. Florijanu**, okr. Deutschlandsberg; v Gasenu**, okr. Birkfeld; v Gleisdorfu**; v Waldn**, okr. Mautern; v Langenwangu*, okr. Mürzzuschlag; v Braslovčah*, okr. Viansko; v Saala**, okr. Voitsberg; v Öblarnu*, okr. Gröbmung.

Dne 21. septembra v Podsredi**, okr. Kozje; v Angerju** okr. Birkfeld; v Hartbergu**, v Lebringu**, okr. Hartberg; v Weißkirchen**, okr. Judenburg; v Oberzeiringu**, v Framu**, okr. Maribor; v Radgoni; v Ormožu** (svinjski sejem); v Fehringu**, v Ilzu**, okr. Fürstenfeld; v Lučanah**, okr. Arnovž; pri Sv. Jurju na Stiefingi, okr. Wildon; v Laškem**, v Ligistu**, okr. Voitsberg; v Murau**, v Gradcu (sejem s porabno živino); v Ptuj (konjski sejem, sejem z žrebeti in govejo živino).

Dne 22. septembra v Deutschfeistritzu, okr. Frohnleiten; v Triebenu*, okr. Rottenmann; v Trojachu*, okr. Murau; v Mariboru*; v Imenem (svinjski sejem), okr. Kozje; v Ptuj (svinjski sejem).

Ali se naj izvali letos v poletju in pozni jeseni še mnogo piščet? Pri obilni hrani, ki jo dobijo piščeta od žetve do pozne jeseni pri prostem izprehajanju po kmečkih dvoriščih, zlasti, ako so jim dostopna še strnišča polja in ako so jim na razpolago odpadki vrta in kuhinje, rastejo prav hitro.

Toda, ko nastopi mrzlejšje vreme, začnejo takoj zaostajati v rasti ali popolnoma nehajo rasti. Zatorej ostanje kokoši, ki se pozno izvalijo, skoro brez izjeme manjše kakor zgodaj izvaljene in poslednjih ne dosežejo niti na število in niti na velikost jajc.

Zatorej se navadno ne izplača, take kokoši rediti čez zimo, ker se iz njih ne morejo nikdar razviti krepke zimske kokoši, ampak se morejo porabiti samo za klanje.

V ta namen bo pa v tem letu gotovo koristno, pustiti valiti še v juliju do septembra. Kajti pričakovati je, da bo v jeseni in po zimi pičlo in drago ne samo kokošje, ampak sploh vsako meso, tako da more oni, ki ima še perutnino za klanje, zelo koristiti celoti, ali se more vsaj za lastno rodbino preskrbeti z mesom.

Ako izpade nova žetev dobro, kar je misliti in se bo odločilo v avgustu in septembru, tedaj je upati, da bo piča nekoliko ceneja kakor je bila v preteklosti, in se s tem omogoči tudi izreja mlade perutnine za klanje. Najmanj pa se more na deželi toliko perutnine vzgojiti, kolikor se je more v bistvu vzdrževati z odpadki kuhinje in gospodarstva poleg zadnjega žita ter s tem, kar morejo najti kokoši same na poljih in travnikih.

Pod tem pogojem je vsem kmetom najnujnejše priporočati, da izreduje kolikor mogoče veliko število piščet ne samo v prihodnji spomladi, ampak tudi letos v pozni jeseni, da bodo imeli mlade kokoši za klanje do zime.

To je v času vojne tem potrebnejše, ker so bila letošnja valjenja itak že zelo omejena, in bi se naj vsaj s poznim valjenjem dosegel nadomestek za meso.

Na noben način naj gospodinjne na deželi ne porabljajo onih jajc, ki so jih znesle pozno izvaljene kokoši, v prihodnjem letu za valjenje, ker kokoši, ki še niso stare eno celo leto, ne dajo nikdar krepkega zaroda.

Eden glavnih vzrokov nazadovanja naše kmečke kokošje rejne obstoji v tem, da se pusti navadno prepozno valiti, in da se potem od teh pozno izvaljenih kokoši porablja jajca brez vse skrbi za valjenje v prihodnjem letu. Pri tem je seveda neizogibno, da je zaradi vedno manjši in manj zmožen, kar povzroči veliko škodo.

Travnica. Pri nas imamo nekega hrošča, ki je poln rumenkastega in smrdkega soka. Imenujemo ga travnica, ker ga na prvo spomlad videvamo laziti po travi. Palec dolg hrošč je debel in prav neukretno kobaca po travi. Lahko ti ga je poznati po kratkih pokrovkah (gornjih krilih); mehkega in napetega zadka niti do polovice ne pokriva. Črn je in se spreminja na modro,

nahajajo se pa tudi zeleni, ki se spreminjajo na vijolični. Samci so mnogo manjši in tanjši, drugače pa samice podobni. Ako se travnice dotakneš ali jo vzameš v pritegne noge in tipalnice k sebi in iz vseh pušča črna sok, ki ima tudi nekoliko ostrine v sebi. Prav nekdo kaže tudi zaprščiti ali se celo podmehuriti, ali vsaj kratko in malo ni tako jedeč, kakor od španske mušice. Živinskim zdravnikom rabila je nekdanje zdravilo konjih.

Travnica je še tudi drugače škodljiva. Bučelarji, jej bili posebno gorki neprijatelji, ko bi jo dobro poznali. Davi in zre jim namreč zalego v satovji. A kako pri-ta spaka v panj? To se godi tako. Samica zdo-be prednjima nogama v zemlji jamico in znes v njo ku-ček jajec ter jo lepo s prstjo zagrne. Pozneje izkopi še drugo, in če je treba, tudi tretjo jamico, ker je ja-rodovitna ter vsega skupaj zneso gotovo tisoč jajec. Z mesec dni po priliki pririjejo predobni mladiči (ličinke) na dan in bite brž na blizu stoječe cvetlice, zlasti v premnoge zlatice in slanovrate, na katere se tudi buče-čmlji in drugi meditarji radi spuščajo. Toda tem lič-kan ni do mehu, temveč vsaka se le pašči splezati in kakega takega meditarja, ki je prišel sem nabirat mede-nslaščice. Tako je ličinka prišla na »konja«, in driti e-ga, kakor človeka. »Konju« navadno ne stori nič zalega, kakor hitro pa doma opazi v lončku jajce, zleze s »konja« in se poloti jajca ter je požre. Ko se je tako otešča-gre ji tudi med v slast. Vse to jej tako dobro tekne, da se hitro razvija in preobrazi v popolnega hrošča. Ličinki zelene travnice se pa tudi že opazovalo, da je umorila bučelo, zabodši se ji v trebuh.

Grahar. Poleg žita je sočivje najboljši in najte-nejši rastlinski živež, pa tudi tega človeku kratijo neke živalce. Vsaka kuharica in vsaka gospodinja ve, da je grah rad piškvav. Ako ga dene v vodo močit, vzplav-ka mnogo na vrh, časi več, nego ga ostane na dnu. Pregleduješ li blizu ta zrno, hitro opaziš, da ima vska na sebi okroglo luknjico, ali pa zelenkasto okroglo liso, kakor je namreč letni čas. Ako razkrojiš nekoliko ta-zrn, pokaže se ti, da so ona luknjčasta prav prazna in do luščine izjedena, v drugih pa najdeš stisnjega maj-nega hrošča, in zrno, seveda, tudi izjedeno. Ta hrošček je grahar.

Grahar je črn in poraščen z gostimi sivkastimi i-rumenkastimi dlaticami. Belopasaste pokrovke trupla n-pokrivajo popolnoma, tako da se vidi belkasti zadek a-na njem dve golji črni pegi. Usta so podaljšana v gobček ali takega rilca nima, kakor žužek.

Grahar prezimi že kot gotov hrošček v grahu, m-spomlad pregrizne luščino in se skozi narejeno luk-njico izkobaca iz tesnega stanišča. Iz prva, zlasti dokle-je vreme še neprijetno, pritaji se in leži kot mrtev me-grahom. Ob toplini in solnčnih dneh pa oživi, lazi okol-in leta po hramih, sosebno okoli oken, ker bi rad priš-e na jasno. Opoljena samica poišče cvetoči ali odcedel-grah in položi na mladi grahov strok (kozuljo) eno al-tudi več podolgovatih, žolhtih jajec. Ko je vsa odložila-pogine. Iz jajca izleze ličinka, se zabode v strok, poišče-mlado grahovo zrnce ter se vanje zadolbe. Luknjica na-stroku in tudi na grahu se popolnoma zaraste, tako da-od zunaj ni znati, je li zrno zdravo ali ne. Grahar raste-in se debeli, a z njim tudi ličinka, ki pa sprva le po-malo je, da more grah zoriti, in še le potem ga v hramu-dalje razjeda.

Graharja najlaže zatreš, ako ves piškvav grah, ki-plava na vodi, vržeš v ogenj. Pred vsem pa glej, da ne-bodeš takega graha sadil, ampak samo klenega in tež-kega. Prav pametno storiš, ako grah, predno ga spraviš,dobro posušiš, bodi si na peči ali v peči, samo na to-pazi, da toplina ne bode višja od 41. Reaumurovih stopinj. Izkušnja namreč uči, da ličinka pri ti toploti pogine, grah pa vendar ne izgubi kaljivosti.

Mokar. Je prav navaden hrošč, biva povsod po hišah, sosebno po mlinih in pri pekarjih. Še bolj nego hrošč-znane so njegove ličinke, rumeni in gladki črvi, tako-imenovani močni črvi, s kterimi pitamo slavec in druge-prijetne pevice. Ti črvi so skoro palec dolgi, gladki in-trdi in se zato lahko izmuzajo izmed prstov. Nahajajo-se čisto po hramih, v kuhinjah, na vsiljih in v kašah, in sploh po kotih, kjer leže žitni in močni ostanki ali-pa živalski odpadki. Ako imajo dosti hrane, razmnože-se časi tako, da tudi škodo delajo.

Ptičarji, ki imajo več žužkojedih pevcov na skrbni, rede si potrebne črve v nalašč zato napravljene godilnice, kjer jim vse leto ne zmanjka potrebnega zalega. V kakov-lonec ali kako skrinjico vložne nekoliko črvov in je po-krrijejo z otrobi ali z moko, vmes polože tudi kako kunj-o ali kos starega usnja in sem ter tje potaknejo tudi kru-hove ostanke in pa kakovo kost, ktere se še kaj mesa-drži. Tako napolnjeno posodo postavijo na suh in topel-kraj, in jemljejo iz nje črve, kolikor jih potrebujejo. Po-soda pa mora biti pokrita, da hrošči iz nje ne uhajajo, temveč da so prisiljeni ploditi se v godilnici. Črvi se-štrikrat leve, a po četrtem levu izpremene se v bele-mehke bube, na kterih je že poznati obrise prihodnjemu-hrošču. Vse preobraževanje traja malo ne leto dni.

Mokar je nekaj črez pol palca dolg, precej ploščat-hrošč temno rujav, po trebuhu nekoliko rudečkaste-barve. Četveroglati ovratnik je širok skoro kakor plitve-brasdičave pokrovke. Najrajši leta zvečer.

Pri vladujočem gorkem letnem času je priporočljivo, ako-se ima v vsaki hiši desinfekcijsko sredstvo. Opozarjamo na da-našnji inzerat Lysform-tvornic.

Nevarnost poletne vročine so brezdvomno za dojenčke naj-večje, ker primanjkuje v največih slučajih na pravilni in zanes-ljivi hrani. Ako pa dajete svojemu ljubčaku Neleleju moko za-otroke, ki se je že v mnogo tisočih slučajev od generacije do-generacije tako krano izkazala, potem si ne prihranite samo žalosti, marveč videli boste svojega otroka izbornu uspevati. Poskušna-dozna na zahtevo takoj popolnoma zastopaj po: Nestle družba za-moko za otroke, Dunaj, 1., Biberstraße 49 a.

Bolni napljinč **Sanatorij Aflenx**
Hofacker 830, Štajersko, Presevalje

310

Gospodarske.

Letni in živinski sejni na Štajerskem.

Sejni brez zvezdic so letni in kramarski sejni; sejni, zaznamo-vani z zvezdico (*) so živinski sejni, sejni z dvema zvezdi-ca-ma (**) pomenijo letne in živinske seje.

Dne 11. septembra v Brežicah (svinjski sejem); v Cerkevniku** (Sv. Antona), okr. Sv. Lenart v Sl. Gor.; v Mauternu**; v Hirschegg-Reinju**, okr. Voitsberg.

Dne 13. septembra v Glashütte**, okr. Deutschlandsberg; v Dobovi, okr. Brežice; v Weizu**, pri Št. Janžu pri Spodnjem Dravo-gradu**, okr. Slovenji Gradec; v Rušah**, okr. Maribor; pri Št. Jurju v Slov. Gor.**; okr. Sv. Lenart; v Gnasu, okr. Feldbach; v Ilzu (kme-tijski sejem); v Sockau**, okr. Fürstenfeld; pri Št. Stefanu**, okr. Leoben; v Šmarju pri Jel-šah**, v Mozirju**, okr. Gornji grad; v Loku**, okr. Laško; v Krakauhintermühle*, okr. Murau.